

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרִשְׁת וַיְחִי

י'ד טבת תש"פ

יציאת השבת:

17:34

ירושלים: 17:33

הפטרה: ויקרבו ימי דוד

יציאת השבת ר"ת 17:54

הילולת הרמב"ם ורבי יעקב אביחצירא ביום שישי

גיליון 561

כניסת השבת:

16:20

ירושלים: 16:18

יעקב - עוד אבינו חי

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

הפרשה מספרת לנו על פטירתו של יעקב אבינו עליו השלום, אולם דוקא פרשה זו פותחת במילה 'ויחי'. כך היה גם בפרשה בה סופר על פטירת שרה אמנו ונקראת בשם: חיי שרה. ומכאן שהצדיקים גם אחרי פטירתם קרויים חיים, ולפי החסידות אפילו יותר מבחייהם. ואכן כך דרשו חכמים (במסכת תענית ה, ב): "יעקב אבינו לא מת". ולשאלה "וכי בכדי ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא וקברו קבריא?" כלומר, האם בסתם ספדו הסופדים וחנטו החונטים וקברו הקוברים? ענו בתלמוד: "מקרא אני דורש, שנאמר: 'ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים'. מקיש הוא לזרעו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים".

וברש"י פירש: יעקב אבינו לא מת, אלא חי הוא לעולם. וכי בחנם ספדו הסופדים וחנטו החונטים, דכתיב: ויחנטו ויספדו? אלא מקרא אני דורש, והאי דחנטו חנטיא סבורים היו שמת אבל חי היה. יש מפרשים, שאם זכה האדם שזרעו ילך בדרכו הרי זה כאילו שהוא ממשיך לחיות שהרי זרעו אחריו ממשיך את דרכו.

ואולם לפי פשט הדברים, האדם השלם שזכה ללכת בדרך התורה והמצוות, זוכה לחיי נצח, גם לאחר מה שנראה לנו כאילו הוא נפטר מן העולם, הרי הוא חי וקיים. דוגמא טובה לכך ראינו בפטירת מרן הרב אהרן לייב שטיינמן זצ"ל, אשר לכשעצמו הסתפק במועט שבמועט אך היה תל פיות לכל עם ישראל, ופטירתו עשתה רושם יותר מבחייו. ואכן, אנו אומרים על הצדיק כי הוא 'נפטר מן העולם' ולא מת, כי הוא נפטר מעולם זה לעולם הבא, אך עדיין אחוז הוא בעץ החיים, בבחינת: 'עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר'.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריא מספר חשבון: 123459

וַיְהִי יַעֲקֹב - וְאֵלֶּה שְׁמוֹת

לעולם פרשיות ויחי ושמות המספרות על הירידה למצרים ויציאת מצרים, נקראות בסמוך לתאריך כ' בטבת יום ההילולא של הרמב"ם ושל רבי יעקב אבוחצירא. שני גדולי ישראל אלו שחיו בחפז של מאות שנים קשורים בארץ ישראל ובמצרים. שמותיהם כשמות שני מנהיגי ישראל בפרשיות: יעקב אבינו היודר עם בני ביתו למצרים ומשה המוציא את בני ישראל ממצרים.

רבנו משה בן מימון - תולדות חייו

ביום שישי יחול יום ההילולא של מורנו הרמב"ם, הוא רבי משה בן מימון. רבי משה בן מימון נולד בשנת ד' תתצ"ה (1135 לספ"ה) בעיר קורדובה שבספרד, שבה שימש אביו מימון, כדיין הקהילה. רבותיו של הרמב"ם, היו אביו רבי מימון ורבי יוסף אבן מיגאש. כשהיה הרמב"ם בן עשר נאלצה משפחתו של הרמב"ם לעזוב את קורדובה בעקבות פלישתם של האלמוחדים מצפון אפריקה לספרד, ורדיפתם את היהודים וניסתה להתיישב בפאס שבמרוקו, לאחר מסע נדודים ארוך של הרמב"ם ומשפחתו שארך כעשר שנים, ומשם עברה לארץ ישראל שהייתה שוממה, ולבסוף הגיע הרמב"ם למצרים וישב בה עד יום מותו.

שנים רבות התפרנס הרמב"ם, ששימש כמנהיג הדתי של קהילת קהיר, כרופא וכשותף עם אחיו דוד שהיה בעל ספינה וסחר באבנים יקרות, אבל לאחר שאחיו טבע בים עם ספינתו, דבר שגרם לו לאבדות גדולה ודיכאון, נאלץ רבי משה לעסוק ברפואה והיה לאחד הרופאים הטובים בקהיר הרמב"ם התפרנס מיגיע כפיו. בשל מומחיותו הרבה ברפואה, נקרא לשמש כרופא הסולטן, ובילה חלק ניכר מעתותיו בארמון המלוכה, גם נתן מזור להמונים שצבאו על דלתותיו הוא בעצמו מתאר בכתביו את חוסר המנוח שהיה לו בשל כך. מאידך, ראה בסגנון חיים זה, תורה שיש עמה מלאכה. עם כל זאת זכה לכתוב עשרות ספרים שנתפרסמו בכל העולם, ובראשם 'משנה תורה' הוא היד החזקה, ספר ההלכה הבסיסי של עם ישראל.

סיפור פטירתו של הרמב"ם

הרמב"ם חי עד יום מותו במצרים. בארץ ישראל היה רק בביקור קצר בדרכו ממרוקו למצרים. מניין אם כן המסורת שרמב"ם שחי במצרים נקבר בארץ ישראל – ודווקא בטבריה? על פי האגדה – הכל בגלל גמל אחד... נוסע יהודי מפולין בשם יוסף סופר, הגיע לארץ ישראל באמצע המאה השמונה עשרה, ובמהלך ביקורו תיעד בעברית את אשר ראה ושמע כאן. בין השאר מספר המחבר – הנוסע על אגדת הגמל ששמע מפי אנשי טבריה. וכך מספרת האגדה: "כמה שנים לפני מותו הוא (הרמב"ם) היה מתאווה מאוד ללכת לארץ ישראל. והמלך (מלך מצרים) לא הניח לו לילך.

כשבא יום פקודתו למות, קרא לתלמידים שלו וציווה להם... שאחרי מותו יקחו גמל אחד ויניחו אותו (את גופתו) על הגמל, והגמל ילך למקום שירצה, והתלמידים ילכו עם הגמל. ובמקום שיעמוד הגמל ולא ירצה לזוז משם, שם יקברו אותו. וכך עשו. והלך הגמל מאליו, מבוקר עד ערב, ובא הגמל עד העיר טבריה ועמד במקום אחד סמוך לקברו של רבן יוחנן בן זכאי ולא רצה לזוז משם.

וכיוון שראו התלמידים את הנס הגדול הזה, לקחו אותו מן הגמל וקברו אותו שם", יהי רצון שזכותו תגן עלינו ועל כל ישראל, אכ"ר.

רבי יעקב אבוחצירא

השבוע ביום שישי נציין את יום ההילולא של מרן אביר יעקב הוא רבי יעקב אבוחצירא, אשר נלב"ע ביום כ' בטבת שנת תר"מ, והוא בן דע' שנים. רבי יעקב נודע בגדלותו המופלגת בתורה, ובספריו העמוקים. כמו כן נודע כבעל מופת. במשנתו התורנית התייחס רבי יעקב בעיקר לקבלה, התמקד במיוחד בפירוש על מזמור קיט בתהלים חיבר שני ספרים בהם יש דגש על מזמור זה: אלף בינה ומעגלי צדק.

על אף החשיבות הרבה שראה בלימוד קבלה התנגד ללימוד קבלה בלא לימוד תלמוד, וכך כתב (בהקדמתו לספרו "אלף בינה"): "ובלא התלמוד לא שייך שיגיע אדם לידעת התורה". כמו כן המליץ על סדר הלימוד אותו למד: "דבתחילה לומד אדם המקרא ואחר כך לומד המשנה ואחר כך לומד הגמרא ואחר כך לומד ההלכות על בוריים ואחר כך העיקר הוא הסוד על אמיתתו" (אלף בינה, הקדמה אות ד). רבי יעקב אבוחצירא השאיר אחריו ארבעה בנים גדולים מלומדים בתורה: רבי מסעוד, רבי אהרון, רבי אברהם ורבי יצחק. בנו של רבי מסעוד הוא הצדיק המלובן רבי ישראל אבוחצירא שנודע לימים בכינויו 'בבא סאלי'.

ספר: **נגזי המלך**. עיקרו של חיבור 'נגזי המלך' נסוב והולך על הפסוק הראשון שבתורה 'בראשית ברא אלוהים' וגו', ובא לדרוש את התיבה 'בראשית' שהיא תחילת ההתחלות ומיסודי היסודות של תורתנו הקדושה.

נהר דבריו יוצא מגן העדן להשקות את הצמאים לדבר ה', ומושם יפרד והיה לשלושה ראשים: א. 'תיקון התשובה' – שבעים וארבעה דרושים לתיבת 'בראשית' באותיותיה ובתבנית כתיבתה, בגימטריאות ובראשי תיבות, ובאים להורות על מאמר חז"ל (נדרים לט): שהתשובה קדמה לבריאת העולם, ואף גם זאת, שהיא עיקר מעיקריו. בע"ד הדרושים הללו, מובאים גם הרבה מיסודות התשובה ומהלכותיה, ודרכים לעשותה בשלימות הראויה. ב. 'תיקון השכינה' – ששים ושלושה אופנים לביאור התיבה 'בראשית' על גודלה ומעלתה של השכינה הקדושה, 'שכינת

עוזנו מלכות שמים, שהמלך – מלכו של עולם – חפץ ביקרה ואהבתה וירב תפארתה, לא זו מחבבה עד שקרא אותה אחות וכו' לא זו מחבבה עד שקרא אותה אמי וכו'. ומרוב חיבתה אצלו כל אשר לו נתן בידה. וכל התפילות והשאלות והבקשות בידה מסורים, היא פתח כל השערים. והיא אימן של כל ישראל המלמדת עליהם זכות תמיד. ונוסף עליו ענין צער השכינה בעת גלותנו ובימי צרותינו, עד לגאולת עולמים, אזי יגאלו ישראל והשכינה עמהם. ג. 'תיקון הברית' – שבעים דרכים לדרוש את המילה 'בראשית' על ענין שמירת הברית וסגולותיה. בתוכם מבאר רבינו זי"ע את גודל קדושתם של צדיקי אמת – נוטרי ברית המילה, את מעלת 'מידת היסוד' שהיא שורשה של ברית הקודש. ומהם גם יוודעו לאוצרות מעלותיה של הברית, שהיא נותנת אורך חיים לשומריה, ומאירה עיניהם בתורה הקדושה, שומרת עליהם מכל פגע, ומשפעת עליהם עושר וכבוד, חן וחסד. ועוד מעלות רבות כהנה וכהנה הביא רבינו זי"ע בין בתריהם של ע' הדרושים של 'תיקון הברית'.

רבי יעקב נפטר במצרים בדרכו לארץ ישראל. גם על שעת פטירתו מסופרים נפלאות. קהילות אלכסנדריה הגדולה ודמנהור רבו ביניהם, מי תזכה שמרן יקבר בה. והנה תוך כדי ויכוח, נטלו אנשי אלכסנדריה את הארון בעגלתם והנה פלא, באותו הרגע ירדו גשמי זעף, ואולם כאשר נטלו אנשי דמנהור את הארון והניחוהו בעגלתם כדי להוליכו לבית העלמין המקומי פסקו הגשמים. הפלא חזר על עצמו חמש פעמים, עד שראו הכל, שמשמים נקבע מקום קבורתו של רבי יעקב בדמנהור, ואכן שם נקבר רבי יעקב. יהי רצון שזכותו הגדולה תגן עלינו ועל כל ישראל, אמן.

הפרשת תרומות ומעשרות:

לבקשת הרה"צ הרב דב קוק שליט"א, אנו מפרסמים שוב את הלכות הפרשת תרומות ומעשרות ונוסח ההפרשה. כל מי שיש לו פרדס או עצים בביתו ידע כי אסור לו לאכול מהם עד שיפריש תרומות ומעשרות כדין. בכל שאלה או על מנת לעשות הפרשה, ניתן לפנות לרב עמוס שושן שליט"א:

כל גידולי קרקע הגדלים בארץ ישראל בבעלות יהודי, חייבים בתרומות ומעשרות. וכל גידול קרקע שאינו ידוע אם הופרשו ממנו תרומות ומעשרות או לא, הרי הוא בחזקת דמאי, וחייב להפריש ממנו תרומות ומעשרות בלי ברכה וה"ה לפירות שביעית. ואם ודאי שלא הופרשו ממנו תרומות ומעשרות מפריש בברכה, והיינו שלפני שיפריש יברך את הברכה ואחר כך יאמר את נוסח ההפרשה: [בשנים ג, ו, לשמיטה מפריש מעשר עני ואילו בשנים א, ב, ד, ה מפריש מעשר שני. שנת תש"פ היא שנה חמישית למעשרות ולפיכך מפרישים בה מעשר שני].

ברוך אתה יְיָ, אֱ-לֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַפְרִישׁ תְּרוּמוֹת וּמַעְשָׂרוֹת:

אם צריך להפריש מעשר שני - בפירות של שנים אבד"ה
לפני שיאמר את נוסח פדיון מעשר שני, אם מעשר טבל ודאי [לא משנת השבע] יברך גם ברכה זו:
ברוך אתה יְיָ, אֱ-לֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל פְּדִיּוֹן מַעְשֵׁר שְׁנִי:
נוסח הפרשת תרומות ומעשרות:

לוקח מן הפירות מעט יותר מאחוז ומבדילו מן הפירות ואומר:
יִתֵּן מֵאֶחָד מִמָּאָה שְׁיִישׁ כָּאֵן הָרִי הוּא תְּרוּמָה גְּדוֹלָה בְּצַד צִפּוֹנוֹ (אם מעשר כמה מינים יחד יאמר - כל מין על מינו): אוֹתוֹ אֶחָד מִמָּאָה שְׁיִישׁ כָּאֵן וְעוֹד תִּשְׁעָה חֲלָקִים כְּמוֹתוֹ בְּצַד צִפּוֹנוֹ שֶׁל הַפְּרוֹת (אם מעשר כמה מינים יחד יאמר: כל מין על מינו) הָרִי הוּא מַעְשֵׁר רִאשׁוֹן:
אוֹתוֹ אֶחָד מִמָּאָה שְׁעִשִּׁיתוֹ מַעְשֵׁר רִאשׁוֹן, עֲשׂוֹי תְּרוּמוֹת מַעְשֵׁר (אם מעשר כמה מינים יחד יאמר - כל מין על מינו): וּמַעְשֵׁר עֲנִי בְּצַד דְּרוֹמוֹ (אם מעשר כמה מינים יחד יאמר - כל מין על מינו): וְאִם צָרִיךְ מַעְשֵׁר שְׁנִי יִהְיֶה מַעְשֵׁר שְׁנִי בְּדְרוֹמוֹ (אם מעשר כמה מינים יחד יאמר - כל מין על מינו), וּמִחֲלָל הוּא וְחוֹמָשׁוֹ עַל פְּרוּטָה בַּמִּטְבֵּעַ שִׁיחַדְתִּיהָ לְחִלּוּל מַעְשֵׁר שְׁנִי: אִם הוּא רְבָעִי יִהְיֶה מִחֲלָל הוּא וְחוֹמָשׁוֹ עַל פְּרוּטָה בַּמִּטְבֵּעַ שִׁיחַדְתִּיהָ לְחִלּוּל מַעְשֵׁר שְׁנִי וְרְבָעִי:

מכון התורה והארץ מאפשר לציבור הרחב לקיים את מצוות המעשר כהלכתה, מנוי בטלפון: 08-6847325

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

עלון זה מוקדש:

לרפואת: אברהם ולאח ציטרון, שרה בת שמחה, מרים יהודה, ציפורה יהושע לוי, ביבה אלימלך, ישי הלוי, עור בן עישה, תקוה בת עזיזה, אלגרה בת ג'אן, אסתר בת זוהרה, מול בת ענולה, אברהם בן רחל, רחמים בן סולטנה, הראל בן אביגיל, אילנה בת סליחה, ישי ורחל לוי, חנה בת זוהרה, מיטל מוריה אדרי הי"ו, להחזרת נעדר צה"ל ושבינוי ובהם: אורון שאול, דוד גולדין, גיא חבר, רון ארד, יהודה כץ, צבי פלדמן, יהונתן פולארד הי"ו, לעילוי נשמת: הגר"ע יוסף זצוק"ל, הגר"מ אליהו זצוק"ל, רבי מסעוד מלול זצ"ל, רבי יצחק שושן זצ"ל, רבי יעקב שושן, הרב שלמה צורף, יונה יונה, סופר מנחם, אליאור קדושים, הרב אברהם צוקרמן, יצחק עמידה, נדיר נחום, נסים כהן, רובי צעיר, יצחק בן מול מורחז, מרדכי ומושה מורחז, ישראל אברהם נתן, אברהם אוהיון, מרדכי צאנז, שלמה בן מרים, יצחק ועמרם אטיאס, ר' חיים אוהנע, לוי יצחק אמרדי, אורן מועלם, אליהו טויט, דוד חגבי, דוד נחסברג, יואל דללי, עמנוס דמיר, רוי שלמה, סימנטוב משה יהודה, ישראל בן גמרה, רבי דוד הכהן, ישראל בן שושנה, נעים משה, אהרן מורחז, יצחק ושמחה אילון, נסים וסליקה שושן, יצחק ולאח אסטרונו, נדירה שבעון, מנירה לוי, ליט שבת, אסתר בת תורא, אסתר חדר, חנה יצחק, דינה פונדק, אליזה בת פריהות, תירצה זיגדון, אסתר וענבר נחום, דניאל אלמלית, אליהו אדרי, נסים מלי, מרים ועננו, עזיזה עמוס, רות יעקב, חיה רחל לוי, נעומה בת מנורה, לאויה מדר, זוהרה בת חנה, עליזה כהן, שרה אוליאיל, יוכבד ועקנין, חסיבה ששפטוש, עישה דוד, ברכה סופר, רותי אטל, סבטלה בת אלנה, אסתר איכמי, כמיוסה דרזי, כמיוסה כהן, אליס טוביל, אילה שחר, רבקה ישעידו, אריאל דרסעובר ז"ל, ולע"נ הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שגדור, שושנה רוזה, רפאל פריצי, וציציליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה